

РЕШЕНИЕ

№ 6741

гр. София, 26.02.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 64 състав, в публично заседание на 04.02.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калинка Илиева

при участието на секретаря Цветанка Митакева и при участието на прокурора Пламен Райнов, като разгледа дело номер **2948** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл. 284, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС)

Производството е по реда на чл.284 и следващите на ЗИНЗС, във връзка с чл.203 и следващите от АПК, във връзка с чл.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Образувано е по искова молба, предявена от З. Е. Л. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“

Ищецът твърди, че изтърпява наложено му наказание в Затворническо общежитие „К.“ в периода от 1.1.2028 г. до 29.5.2020 г. От 29.5.2020 г. до 31.8.2020 г. е бил ЗООТ „К.“.

Твърди, че в помещенията, където е бил настанен, е имало изобилие от дървеници; такова е имало и в общите помещения. Ухапванията от тях не му е давало да спи, пъпките оставали да сърбят в продължение на 10 дни. Това породило страх от болестно заразяване. Но не е имал възможност да се защити срещу това изтезание. Твърди, че с това се осъществява състава на чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС. Не е подавал жалби под страх от надзорно – охранителния състав. Същевременно, въпреки извършваните проверки от РЗИ – С., от страна на органите на ответника е

осъществявано бездействие, вследствие на което ищецът търпял болки и страдания: накърнено било човешкото достойнство; причинени били физически и психически страдания, значителен дискомфорт, който изпитвал постоянно. Нарушен бил сънят му, станал изнервен и раздразнителен; изпаднал в безнадеждност и отчаяние, изпитвал е страх от сериозно увреждане на неговото здраве, както и незащитеност и малоценност.

Ето защо претендира обезщетение от 20 000 лв., ведно със законната лихва от предявяване на исковата молба до окончателното плащане на главницата.

Представи писмени бележки, в които поддържа твърденията по исковата молба, които твърди, че се установяват от събраните доказателства.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ оспорва предявения иск като неоснователен и недоказан. Прави възражение за погасителна давност.посочените в исковата молба субективни усещания са нормална последица от изтърпяване на наказанието “лишаване от свобода“. Извършана е редовна дезинсекция съобразно законовите изисквания. Не е представена медицинска документация относно твърдените ухапвания. В писмените бележки поддържа изложеното.

Представителят на СГП счита, че съдът следва да се произнесе съобразно доказателствата.

Административен съд София – град, като съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Не се спори, че ищецът е изтърпявал наказание лишаване от свобода в Затворническо общежитие „К.“ в периода от 2.1.2018 г. до 28.5.2020 г. на 29.5.2020 г. е приведен в ЗООТ „К.“ и е престоял там до 19.2.2021 г. Исковият период е до 31.8.2020 г. или общо 971 дни.

Администрацията е осигурявала съответните препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията и личните вещи, вкл. дрехи, спално бельо и други. Служебно е известно на съда /така адм.д. № 4472/2023 г./, че всеки месец затворническата администрация осигуряват сапуни, прах за пране, белина и други препарати. Осъществява се периодична дезинфекция и дератизация – на всеки 2 м.

Представен е договор за обществена поръчка между ответника и „ДДД-1“ ООД от 2018 г., видно от които е възложена дезинсекция и дератизация на посоченото дружество. Съгласно приложените протоколи такава е извършвана през процесния период. Представени са доказателства /така протоколи за извършени услуги– 16 бр./, от които е видно, че за периода в ЗОЗТ „К.“, е предприемана дератизация и дезинсекция.

Представен е доклад от омбудсмана на Република България, т. П.3 се установява, че проблемът с наличието на хлебарки и дървеници е системен. Месечното пръскане е

неефективно. Препарати против хлебарки са включени в списъка със забранените вещи, независимо от това се продават в лавките на ДП „Фонд Затворно дело“.

От показанията на св. В. С. Т. се установява, че познава З. Е. Л. от затвора, за период от 8 месеца. Работил заедно с него като чистач на администрация. Навсякъде имало дървеници, включително и в администрацията и то до такава степен, че когато се съберат някакви одеяла, които са дадени на по-бедните затворници, не се позволявало да се внасят в администрацията, за да могат да се съхраняват, изобщо да не се пренасят дървениците. Надзирателите, които изпълняват обиски, слагат по два чифта ръкавици, за да могат да се предпазят.

За да може да си чисти дрехите от дървеници се прави следното: Взема се вряща вода и започва да полива дрехите, дървениците започват да изплуват отгоре, като мъртви същества и по този начин си полусигурен, че по дрехите няма дървеници. Не е сигурно, че се унищожават яйцата и е необходимо да се прави няколко пъти с дрехите. Практически там вътре в затвора нямало възможност адекватно да си изпереш дрехите, много често си изкарваш дрехите извън затвора, за да ги изпере семейството.

В спалното бельо, в дюшеците, дървеници имало и по металните вишки. Те са достатъчно стари, че те се загнезждат между металните решетки, дървениците се намират в решетките.

Шансът да не хванеш дървеници е почти отрицателен, минимален. Ако хванеш дървеници, те са миниатюрни, не се виждат с просто око, усещаш как те лазят по космите на ръката, на краката, навсякъде. Вечер, като се опитваш да заспиш, усещаш как ти лазят, светваш, това нещо, което те лази го няма, на сутринта си на малки червени точки от ухапвания, които сърбят. Освен да сърбят, не дават възможност за спокоен сън. Освен по ръцете, тялото, честотата на ухапванията са огромни. Започва се на час по лъжичка. За период от 2 години и 11 дена. Имало период, в който да не е бил хапан в началото, на Г.М.Д. няма дървеници. В Затвора в С. навсякъде имало дървеници. Оплаквали се на администрацията. Концентрацията на дървеници е толкова голяма, че дори и да се пръска един път в месеца, не е достатъчно. Това е неадекватна мярка, защото се пръскало само в ъглите, не се пръскало навсякъде, а практически те са се загнездили по дрехите, по вишките. Казвали им да пръскат навсякъде, но те си имат протокол, никой не обръща внимание.

З. при тази обстановка много крещял на свидетеля. Оплаквал се, че много го ядат и че не може да спи и че това не се търпи.

От показанията на св. М. Г. П. се установява, че в края на 2017 – 2021 година бил първо в Централния софийски затвор за 1 месец и после в общежитието в К.. Познава З.. С него се запознали в общежитието в К.. Били са в една група и в едно спално помещение с него. Условията, докато били с него, не били добри. Имало дървеници и постоянно хапели. Хлебарки също. През нощта основно. През деня не,. И З. бил хапан. Постоянно се оплаквал, че е ухапан. Даже си личало. Имал алергия от тези дървеници. Големи червени петна по него. Бил разстроен психически и много

изнервен. Не можел да спи нощно време. Ходили заедно с него до лекаря многократно. Давал е алергозан да се маже. Хапчета също. Ходили сме многократно при доктора в затвора да се оплакват. Думите на доктора били :„...Не ме занимавайте. То всички ни хапят.“ Писали са многократно молби за получаване инсектициди и други препарати за пръскане. Кога ги пускат, кога не ги пуснат, зависи. Няма ефект. Идвали са дори и от фирма „Килъри“, които пръскат за дървеници, но пак няма ефект. Многократно на родителите си са се оплаквали, но нищо не може да направи.

Когато идвали от фирмата, която пръскала, нямало ефект. След пръскането се увеличавали ухапванията от дървеници. Не знам какво се случвало. Все едно ги провокирало нещо с тези препарати, които ги пръскали.

Предвид така установеното настоящият състав намира следното от правна страна..

Спазването на изискванията, при които следва да бъде изпълнявано наказанието лишаване от свобода се осъществява чрез издаваните актове и осъществяваните действия и/или бездействия от органите по ЗИНЗС. Съгласно чл. 204, ал. 4 от АПК незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за присъждане на обезщетението.

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. В чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС е предвидено, че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. В ал. 2 на чл. 3 е дадено примерно, но не и изчерпателно изброяване кога следва да се приеме, че е налице нарушение на ал. 1 - поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде ангажирана имуществената отговорност на държавата по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да е налице твърдение за допуснати от затворническата администрация нарушения от категорията на описаните такива в чл. 3, ал. 2, като затворническата администрация следва да предостави информация за наведените в исквата молба факти. Едва ако не представи, следва да се приеме, че са доказани твърденията на ищеца /чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС/. Следователно, законът предвижда тежест на доказване за ответника на фактите, на които се основава искът.

Съгласно чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – налице е оборима презумция, че от поставянето в неблагоприятно положение ищецът е претърпял вреди.

В случая ответникът представи договор от 13.11.2018 г. с „ДДД-1“ ООД за извършване на дезинсекция и дератизация на сградите, които стопанисва за процесния

период.

Същевременно предвид събраните и обсъдени по-горе доказателства следва да е направи категоричният извод, че качеството и честотата на извършваните обработки с цел дезинсекция е била недостатъчна. В началото на процесния период в по-голяма степен, а впоследствие – в по-малка.

Предвид така установеното и с оглед доказателствената тежест на ответника съдът намира, че искът е основателен. Ответникът, чиято е доказателствената тежест, установи, че е сключил договор и на посочените дати е извършвал обработка, но от доказателствата по делото не може да се установи дали тази обработка е достатъчна. Не е ясно на какъв период от време се възпроизвежда популацията на част от кръвопиещите насекоми и достатъчна ли е установената дезинсекция за унищожаването ѝ. Не се установява, съобразно този период от възпроизвеждане дали периодично и своевременно, в рамките на точно определени периоди от време, е извършвано третиране.

Същевременно се установява, че затворниците са страдали от ухапванията на дървеници, както и от множество хлебарки. Установява се, че проблемът е бил системен, по-интензивно е било в началото на периода, но не са предприети ефективни мерки за неговото ликвидиране.

Ето защо съдът намира, че искът е основателен. Установява се твърдяното от ищеца бездействие от страна на ответника, именно поради което е обичайно да се претърпят твърдените болки и страдания.

Съгласно чл. 52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД) при неимуществените вреди съдът определя обезщетението по справедливост, с оглед характера на деянието, естеството на увреждането и степента на претърпените морални страдания, като се отчете и времето на престой на ищеца в затвора, за което се претендира обезщетение.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че следва да се съобрази с анализ на новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за ЛС, според които обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден или на 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. Едновременно с това в повечето случаи такова обезщетение би било достатъчно, за да обезщети вредите, произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия на задържане по смисъла на чл. 3 от Конвенцията. Като аналог може да се използва решение на ЕСПЧ по жалба № 9835/11.02.2019 г. на Н. П., свързана с условията на изтърпяване на наказанието в Затвора Б. за периода от 17.11.2011 г. до 17.11.2016 г., т.е. 5 години, по която ЕСПЧ е присъдил обезщетение за имуществени вреди в размер на 10 800 евро, или 2160 евро на година, 180 евро на месец, 6 евро на ден). 30 % от 6 евро е 1.8 евро на ден.

При преценка на кумулативното въздействие на факторите, при които ищецът е бил

поставен в мястото за лишаване от свобода, съдът съобразява, че по отношение на част от исковия период исковата молба не са установени нарушения /така личния картон, от който се установява отпуск от общо 5 дни/, а за друга част следва да се направи извод, че са със значително по-нисък интензитет, предвид предприетите мерки; следва да се отчете и че видно от здравния картон, ищецът не е правил оплаквания за здравословни проблеми от ухапвания от насекоми, поради което присъденото обезщетение за претърпени неимуществени вреди не следва да се превръща в прекомерна санкция за затворническата администрация, която стриктно и при спазване на законовите си задължения и правомощия е осигурила на ищеца изтърпяване на наложеното му наказание при други благоприятни аспекти на тези условия, което също следва да се съобрази при преценката на кумулативното въздействие на тези условия.

Изложеното е основание за съда да определи размер на обезщетението под посочения от ЕСПЧ размер от 4 евро на ден и следва да се определи от 20% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства или от по около 1.2 евро на ден или по 4.00 лв. на ден.

При изчисляване на размера на обезщетението по посочените критерии следва да се приеме обезщетение от 2,35 лв. на ден, което обезщетение, умножено по периода от 967 денонощия, се равнява на 2 272,45 лв., която сума следва да се присъди, ведно със законна лихва върху главницата, от предявяване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане.

Основателна е претенцията на ищеца за присъждане на обезщетението със законната лихва от 21.3.2024 г. – датата на предявяване на исковата молба.

По отношение на направеното в отговора на исковата молба възражение за изтекла погасителна давност, съдът намира, че в случая е приложима т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. на ВКС по т. гр. д. № 3/2004 г., ОСГК. Началният момент, от който тече срока на погасителната давност, респективно, от който ответникът ще дължи лихва, върху присъдената сума, е от датата на преустановяване на незаконосъобразните бездействия. В случая не е установено, че незаконосъобразните бездействия са преустановени на 12.04.2018 г. Напротив, не е установено, че изобщо са били преустановени, поради погасителната давност за визирания от ищеца период, започва да тече от тази дата и изтича на 11.04.2023 г. Исковата молба е подадена по пощата, като видно от поставеното пощенско клеймо върху лицевата страна на пощенския плик, това е станало на 11.04.2023 г., т.е. към тази дата погасителната давност все още не е била изтекла.

При този изход на спора разноски следва да се присъдят в хипотезата на чл.286, ал.3 ЗИНЗС - когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса. Ответникът следва да бъде осъден да възстанови на ищеца внесената държавна такса в размер на 10 лв. Основателна е претенцията на адв. И. В. Ю. за заплащане на адвокатско възнаграждение в хипотезата на чл.38, ал.1, т.2, вр. ал.2 от Закона за адвокатурата, в каквато насока се съдържа изрично отбелязване в

приложеното към исковата молба пълномощно. Размерът на дължимото адвокатско възнаграждение съгласно чл.7, ал.1, т.2 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения е 527,24 л.

В хипотезата на частично уважаване на иска, не е предвидена възможност за заплащане на ответника на юрисконсултско възнаграждение, поради което такова не следва да му се присъжда.

Водим от горното и на основание чл. 285 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, Административен Съд С. - град, I отделение, 64 състав,

Въз основа на тези мотиви **АССГ, 64 състав,**

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при Министерство на правосъдието [населено място], да заплати на З. Е. Л., ЕГН [ЕГН] обезщетение в размер на 2 272,45 лева за претърпени неимуществени вреди за периода от 2.1.2018 г. до 28.5.2020 г. и от 29.5.2020 г. до 31.8.2020 г. вследствие противоправно бездействие на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” [населено място], изразяващо се в неосигуряване на необходимото третиране срещу хлебарки и дървеници в Затвора С., ведно със законната лихва от 21.3.2024 г. до окончателното плащане на главницата, както и 527,40 лв. разноски като ОТХВЪРЛЯ иска за разликата до пълния предявен размер от 20 000 лв., както и за останалите части от общо предявения период от 1.1.2018г. до 31.8.2020 г., общо 6 дена.

Решението подлежи на касационно обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред 3-членен състав на Административен съд София-град.

При подаване на касационна жалба, тя следва да бъде придружена с доказателства за внесена по сметка на АССГ държавна такса от 10 лв. при неизпълнение на указанията жалбата следва да бъде върната.